

Innsamling av digitalt fødte foto

– et kunnskapsgrunnlag

Sluttrapport til Kulturrådet

Kort oppsummering

Prosjektet «Innsamling av digitalt fødte foto» ble gjennomført fra høsten 2015 til sommeren 2016 med støtte fra Kulturrådet. Prosjektet har gitt økt kunnskap om hvordan museer kan forholde seg til endringene i fotograferingen og den endrede bruken av fotografiet. Prosjektrapporten beskriver dagens praksis for innsamling av digitalt fødte foto, de hensynene museene må ta og ulike strategier for innsamling av digitalt fødte foto. Det kommer frem at det er behov for innsamling av foto fra vår samtid for å kunne imøtekomme museenes samfunnsoppdrag om å identifisere og dokumentere menneskers forståelse av og samhandling med sine omgivelser.

Bakgrunn

Bakgrunnen for prosjektet var en erkjennelse av at det er lite materiale fra nyere tid i de kulturhistoriske museene i Rogalands samlinger, og det som finnes er kommet inn ved tilfeldigheter eller er lite dekkende for museenes ansvarsområder. Rask teknologisk utvikling, fotografiets endrede bruk og en immateriell form gjør digitalt fødte foto vanskeligere tilgjengelig enn tradisjonelle fysiske bilder, og de har lettere for å gå tapt.

Regionmuseene i Rogaland og Norsk Oljemuseum så et behov for mer kunnskap om det digitale fotografiet, nye medier for innsamling og hvordan museene bør forholde seg til innsamling av digitalt fødte foto. Dette prosjektet har forsøkt å svare på dette behovet, og skal være et kunnskapsgrunnlag for at museene skal kunne legge planer for, og starte innsamling av digitalt fødte foto. Det har vært lite forskning på området i Norge, og få ABM-institusjoner har gjennomført innsamling av digitalt fødte foto.

Mål

Målet med prosjektet har vært å sette digitalt fødte foto på dagsorden ved å drøfte problemstillinger ved, og fremgangsmåter for innsamling av digitalt fødte foto. Prosjektet skal gi museene et bedre kunnskapsgrunnlag for å kunne sette i gang innsamling av digitalt fødte foto.

Problemstillinger

1. Hvilke utfordringer og muligheter står museene ovenfor ved innsamling av digitalt fødte foto?
2. Hvordan samsvarer innsamlingen av nyere tids fotografier med museenes strategiplaner og samfunnsoppdrag?
3. Hvilke strategier kan vi velge for en målrettet, bærekraftig og relevant innsamling av digitalt fødte foto?

Gjennomføring og metode

Prosjektet har i hovedsak blitt gjennomført av fotoarkivaren for regionmuseene i Rogaland og Norsk Oljemuseum, men i samarbeid med de nevnte museene. Fotoarkivaren har som prosjektleder hatt ansvaret for å koordinere prosjektet, gjennomføre studien, sammenfatte alle resultater i en prosjektrapport og sørge for tilgjengeliggjøring av resultatene.

Det har vært en prosjektgruppe bestående av en person fra hvert av de nevnte museene, samt Rogaland fylkeskommune. Prosjektgruppen har sammen med prosjektleder vurdert innholdet og problemstillinger i prosjektet, samt bidratt med redegjørelser for status for egne museers fotosamlinger, innsamlingsplaner og fokusområder. Prosjektleder har i tillegg søkt informasjon om status for andre museers fotosamlinger gjennom en forespørsel over fotonettverkets Facebook-gruppe og gjennom e-post med kolleger fra andre museer.

Mye av grunnlaget for prosjektgjennomføringen har ligget i studier av andre relevante prosjekter og arbeider. Informasjonen har vært tilgjengelig gjennom artikler og presentasjoner på internett, i bøker, e-postkorrespondanser og samtaler.

Det har blitt lagt vekt på formidling underveis, og prosjektet har blitt presentert på NRK Radio, på landskonferansen for foto, for samtidsnettverket og ved flere anledninger under seminarer for museene i Rogaland. Resultatene vil også tilgjengeliggjøres på aktuelle hjemmesider og Facebook-grupper, samt bli presentert på landskonferansen for foto og i Haugalandmuseenes årbok.

Oppsummering av resultater fra prosjektet

Prosjektet «Innsamling av digitalt fødte foto» har hatt som mål å gi norske museer mer kunnskap om det digitale fotografiet og hvordan museene kan forholde seg til innsamling av digitalt fødte foto. I prosjektet defineres digitalt fødte foto som

fotografier som er tatt med et digitalt kamera (nettbrett, telefon, digitalt fotoapparat osv.), og som eksisterer som en digital fil.

Temaet har blitt satt på dagsorden ved å drøfte problemstillinger ved, og mulige fremgangsmåter for innsamling av digitalt fødte foto. Det har vært et mål at gjennom prosjektarbeidet og prosjektrapporten skulle norske museer få kunnskap nok til å gjøre innsamling av digitalt fødte foto til en integrert del av museenes dokumentasjon av, og dialog med samfunnet.

Fotografiet og fotograferingen har gått igjennom store endringer gjennom historien, og spesielt i overgangen til digital teknologi. De største endringene er knyttet til hvem som fotograferer, hva de fotograferer og hvordan bildene brukes. Fotograferingen og bruken av bildene har alltid vært en sosial handling, men bildene brukes også i økende grad som visuell kommunikasjon. Minnefunksjonen er ikke tapt, kanskje tvert imot står den sterkere enn noen gang i et samfunn hvor bildene har en stor plass i informasjon og kommunikasjon. Stadig flere av bildene som deles mellom unge er allikevel ment som øyeblikksbilder – de er ikke ment for å tas vare på.

Fotografiets endrede bruk skaper nye utfordringer og muligheter for museene. Vi opplever et økende antall fotografer og fotografier, motiver og avbildninger av samme motiv, lagret i et

mangfold av filtyper og på forgjengelige lagringsmedier. I denne raskt endrede tilværelsen står museene og deres støttespillere med sine ønsker om en tydeligere utøvelse av samfunnsrollen. Fotografiet får en viktig rolle i dokumentasjonen av det mangfoldige samfunnet vi lever i, men hvilke bilder er relevante, hvordan kan vi finne dem, velge ut og samle dem inn?

Regionalt og nasjonalt har det vært samlet inn lite fotografier fra 1990-tallet og frem til i dag, og den innsamlingen som er gjort er lite dekkende for mangfoldet i samfunnet. De siste årene har flere dokumentasjons- og formidlingsprosjekter som inkluderer digitalt fødte foto blitt satt i gang. Bare det siste året har to av de kulturhistoriske museene i Rogaland startet prosjekter med brukergenerert innsamling. Innsamlingsprosjektene har gjort det mulig for museene å få inn bilder vi ellers ikke ville fått hånd om. I tråd med samfunnsutviklingen har hverdagen og mangfoldet i samfunnet fått økt plass, problematiske tema belyses og museene åpnes for nye målgrupper.

Innsamling av digitalt fødte foto krever gode planer og tydelige mål. Vi må definere våre fokusområder, lage innsamlingsplaner og planer for gjennomføringen av hvert innsamlingsprosjekt. Vi må se til nasjonale føringer, eksisterende samlinger og andre museer og bevaringsinstitusjoner. Samarbeid med forsknings- og kunnskapsmiljøer vil gi et bedre grunnlag for å vurdere tendenser i samfunnet lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Som profesjonelle institusjoner blir det ved innsamling av materiale fra nyere tid viktig med en grundig gjennomgang av etiske og juridiske hensyn, samt planer for sikker langsiktig lagring av digitalt materiale.

En viktig del av prosjektet er beskrivelsen av ulike strategier for innsamling av digitalt fødte foto i prosjektrapporten. Man kan velge full eller delvis brukergenerert innsamling gjennom sosiale medier, egne innsamlingsplattformer på internett eller motta bilder på digitale lagringsmedier som minnepinner og harddisker. Internett og sosiale medier gjør at vi kan samle inn, dokumentere og tilgjengeliggjøre bilder fra vår samtid i ett. Man kan også velge å styre innsamlingen mer gjennom egne fotografier eller ved å etablere egne arbeidsgrupper for dokumentasjonen. Felles for alle former for brukerinvolvert innsamling av digitalt fødte foto er at giver må ha en motivasjon for å dele sine bilder.

Jeg håper prosjektet vil bidra til at flere museer tar i bruk innsamling av digitalt fødte foto for å dokumentere tendenser i samtiden og øke sin dialog med, og tilstedeværelse i samfunnet lokalt og nasjonalt.

Prosjektrapporten i sin helhet er tilgjengelig via Haugalandmuseenes hjemmeside: <http://www.haugalandmuseene.no/>

Revisorgodkjent prosjektrekskap 2015-2016

Inntekter	Kr.
Egeninnsats Dalane folkemuseum, Jærmuseet, Museum Stavanger, Norsk Oljemuseum og Ryfylkemuseet	50 000
Egeninnsats Haugalandmuseene	30 000
Administrative kostnader	48 511
Prosjektstøtte Kulturrådet	300 000
Sum inntekter	428 511
Utgifter	
Lønnskostnader prosjektansatt	194 044
KLP	17 000
Egeninnsats Dalane folkemuseum, Jærmuseet, Museum Stavanger, Norsk Oljemuseum og Ryfylkemuseet	50 000
Egeninnsats Haugalandmuseene	30 000
Personalkostnader	80 251
Administrative kostnader	48 511
Utgifter til reise	8 124
Varer/utstyr	581
Sum utgifter	428 511
Resultat	0

Haugesund 23. august 2016

Med vennlig hilsen

Mads Ramstad,
direktør i Haugalandmuseene AS

Madli Hjermann,
prosjektleder / fotoarkivar for regionmuseene i Rogaland